

HOTUBA YA WAZIRI WA UJENZI, UCHUKUZI NA MAWASILIANO
MHESHIMIWA PROF. MAKAME M. MBARAWA (MB), AKIWASILISHA
BUNGENI MPANGO NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA
FEDHA KWA MWAKA WA FEDHA 2018/2019

A. UTANGULIZI

1. Mheshimiwa Spika, baada ya Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu kuweka mezani Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara, naomba sasa kutoa hoja kwamba Bunge lako Tukufu likubali kupokea na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara ya Ujenzi, Uchukuzi na Mawasiliano kwa mwaka wa fedha 2017/2018. Aidha, naomba Bunge lako Tukufu lijadili na kupitisha Mpango na Bajeti ya Wizara kwa mwaka wa fedha 2018/2019.

2. Mheshimiwa Spika, awali ya yote naomba nianze kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu, mwingi wa rehema kwa kuijalia nchi yetu amani na utulivu na kutuwezesha kushiriki katika Mkutano huu wa 11 wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

3. Mheshimiwa Spika, kipekee nampongeza Mheshimiwa Dkt. John Pombe Joseph Magufuli, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kwa uongozi wake mahiri unaoonesha nia ya dhati ya kuipeleka nchi yetu kwenye hatua kubwa zaidi ya maendeleo. Uzalendo uliotukuka na uthabiti wake katika kulinda rasilimali za taifa letu una manufaa makubwa kwa nchi yetu sasa na kwa vizazi vijavyo. Namuomba Mwenyezi Mungu aendelee kumlinda na kumpa nguvu na afya njema ili aweze kuendelea kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi. Aidha, nampongeza Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Mheshimiwa Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kusimamia vema shughuli za Serikali hapa nchini na katika Bunge hili. Napenda pia nikupongeze wewe mwenyewe Mheshimiwa Spika na Mheshimiwa Naibu Spika kwa kuliongoza Bunge kwa hekima na busara.

4. Mheshimiwa Spika, napenda kuchukua fursa hii kutoa pole kwako binafsi, Bunge lako tukufu, familia ya marehemu na wananchi wa Jimbo la

Songea mjini kwa kuondokewa na Mheshimiwa Leonidas Tutubert Gama. Kifo cha Mbunge huyu kimeleta majonzi makubwa kwa familia yake, Bunge na Taifa kwa ujumla. Marehemu atakumbukwa kwa michango yake katika maendeleo ya nchi hii. Mungu amweke mahali pema peponi. Amina.

5. Mheshimiwa Spika, kwa moyo wa dhati natoa pongezi kwa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu hususan Mwenyekiti Mheshimiwa Moshi Seleman Kakoso pamoja na Makamu Mwenyekiti Mheshimiwa Hawa Mchafu Chakoma kwa kuchaguliwa kuiongoza Kamati hii. Aidha, nawapongeza Wajumbe wapya walioteuliwa kujiunga na Kamati na Wajumbe wa zamani kwa kuchaguliwa kuendelea kuwepo kwenye Kamati hii. Wizara inathamini ushirikiano na ushauri wenu mnaotoa katika kuboresha utendaji kazi.

6. Mheshimiwa Spika, napenda kuungana na Waheshimiwa Wabunge wenzangu kumpongeza Waziri Mkuu, Mheshimiwa Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb) kwa hotuba yake iliyotoa Tarifa ya Utekelezaji wa Kazi za Serikali kwa mwaka wa fedha 2017/18 na mwelekeo wa mpango wa Serikali kwa mwaka wa fedha 2018/19. Nawapongeza pia Waheshimiwa Mawaziri wote walionitangulia kuwasilisha bajeti zao katika Bunge hili la Bajeti.

7. Mheshimiwa Spika, niwapongeze pia Mheshimiwa Maulid Abdallah Mtulia, Mbunge wa Jimbo la Kinondoni; Mheshimiwa Dkt. Godwin Aloyce Ole Mollel, Mbunge wa Jimbo la Siha; Mheshimiwa Dkt. Damas Daniel Ndumbaro, Mbunge wa Jimbo la Songea Mjini; Mheshimiwa Justin Joseph Monko, Mbunge wa Singida Kaskazini; na Mheshimiwa Dkt. Stephen Lemomo Kiruswa Mamasita, Mbunge wa Jimbo la Longido kwa kuchaguliwa na Wananchi. Ushindi walioupata unaonesha imani waliyonayo Wananchi kwao na kwa Serikali inayoongozwa na Chama cha Mapinduzi. Aidha, nawapongeza Mheshimiwa Rukia Ahmed Kassim; Mheshimiwa Shamsia Aziz Mtamba; Mheshimiwa Kiza Hussein Mayeye; Mheshimiwa Zainab Mndolwa Amir; Mheshimiwa Sonia Juma Magogo; Mheshimiwa Alfredina Apolinary Kahigi na Mheshimiwa Nuru Awadh Bafadhili kwa kuteuliwa kuwa Wabunge wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

B. MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI YA SEKTA ZILIZO CHINI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2017/2018

B.1 SEKTA YA UJENZI

Bajeti ya Matumizi ya Kawaida

8. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2017/2018, Sekta ya Ujenzi ilitengewa kiasi cha Shilingi **bilioni 36.032** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida. Kati ya fedha hizo, Shilingi **bilioni 33.977** ni kwa ajili ya Mishahara ya Watumishi wa Sekta ya Ujenzi na Taasisi zake na **Shilingi bilioni 2.055** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo. Hadi Machi, 2018 Sekta ya Ujenzi ilikuwa imepokea kutoka HAZINA kiasi cha **Shilingi bilioni 22.904**

Bajeti ya Miradi ya Maendeleo

9. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2017/2018, Sekta ya Ujenzi ilitengewa **Shilingi Trilioni 2.411** kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo. Kati ya fedha hizo, fedha za ndani zilikuwa ni **Shilingi Trilioni 1.865** na **Shilingi bilioni 545.582** zilikuwa ni fedha za nje. Fedha za ndani zinajumuisha **Shilingi bilioni 642.284** za Mfuko wa Barabara.

Hadi Machi, 2018 fedha zilizotolewa na HAZINA ni **Shilingi Trilioni 1.673**. Kati ya fedha hizo, **Shilingi Trilioni 1.435** ni fedha za ndani na **Shilingi bilioni 237.882** ni fedha za nje. Fedha za ndani zilizotolewa zinajumuisha **Shilingi bilioni 424.702** za Mfuko wa Barabara kwa ajili ya matengenezo na ukarabati wa barabara na madaraja. Kwa ujumla, kiasi kilichotolewa hadi Machi, 2018 ni sawa na asilimia **69** ya fedha zilizoidhinishwa na Bunge kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo kwa mwaka wa fedha 2017/2018.

Utekelezaji wa Malengo ya mwaka 2017/18

i. Miradi ya Barabara na Madaraja

10. Mheshimiwa Spika, Serikali imeendelea kutekeleza sera ya kuunganisha makao makuu ya mikoa yote pamoja na barabara za kuunganisha Tanzania na nchi jirani kwa barabara za lami. Katika mwaka wa fedha 2017/2018, Wizara ya Ujenzi, Uchukuzi na Mawasiliano kupitia Wakala wa Barabara Tanzania (TANROADS) ilipanga kutekeleza kazi za ujenzi, ukarabati na matengenezo ya barabara kuu na za mikoa. Kwa upande wa barabara kuu, miradi ya barabara iliyokamilika hadi Machi, 2018 ni pamoja na barabara ya Mayamaya – Mela – Bonga (**km 188.15**), Tabora – Puge – Nzega (**km 113.90**), Tabora – Nyahua (**km 85**) na Kaliua – Kazilambwa (**km 58.9**). Miradi mingine iliyokamilika katika kipindi hiki ni barabara ya Sumbawanga – Kanazi (**km 75**), Kanazi – Kizi – Kibaoni (**km 76.6**), Kyaka – Bugene (**km 59.1**), Magole – Turiani (**km 45.2**), Uyovu – Bwanga (**km 45**), KIA – Mererani (**km 26**), Usagara – Kisesa (Mwanza Bypass – **km 17**) na Mwigumbi – Maswa (**km 50.30**) pamoja na madaraja ya Kilombero (Morogoro) na Kavuu (Katavi).

11. Mheshimiwa Spika, miradi ya barabara kuu iliyoendelea kutekelezwa na kukarabatiwa kwa kiwango cha lami ni pamoja na barabara za Sumbawanga – Matai – Kasanga Port (**km 112**), Kidahwe – Kasulu (**km 63**), Kakonko – Nyakanazi (**km 50**), Mafinga – Igawa (**km 137.9**), barabara ya mchepuo wa Arusha (**km 42.4**), Makutano – Natta (**km 50**), Maswa – Bariadi (**km 49.7**), Bwanga – Biharamulo (**km 67**), Bulamba – Kisorya (**km 51**), Ushirombo – Lusahunga (**km 110**), Tabora – Koga – Mpanda (**km 370**), Nyahua – Chaya (**km 85.4**), Mbinga – Mbamba Bay (**km 66**), Itoni – Ludewa – Manda sehemu ya Lusitu – Mawengi (**km 50**), Mpemba – Isongole (**km 50.3**), Njombe – Ndulamo – Makete (**km 109**), Mtwara – Newala – Masasi (Mtwara – Mnivata – **km 50**), Mto wa Mbu-Loliondo (Waso) – Sale Junction: **km 49**), Urambo – Kaliua (**km 28**), Mpanda – Vikonge (**km 35**), Sanya Juu – Elerai (**km 32.2**), Chunya – Makongolosi (**km 43**) na Kidatu-Ifakara (**km 67**). Aidha, ujenzi wa madaraja ya Sibiti, Mto Mara, Lukuledi, Ruhuhu, Momba, Mlalakuwa na Magara uliendelea kutekelezwa. Wizara pia iliendelea na maandalizi ya kuanza ujenzi wa miundombinu ya Mabasi Yaendayo Haraka (BRT) Awamu ya Pili, Tatu na ya Nne, Daraja jipya la Selander (Dar es Salaam) na pamoja Daraja jipya la Wami (Pwani). Aidha, Wizara imeanza maandalizi ya kuanza ujenzi kwa kiwango cha lami kwa barabara za Tanga – Pangani – Saadani – Bagamoyo sehemu ya Tanga-Pangani (**km 50**), upanuzi wa barabara ya Kimara – Kiluvya kuwa njia sita, barabara ya Kakonko (Kabingo) – Kibondo – Kasulu – Manyovu sehemu ya Nduta-Kibondo-Kabingo inayojumuisha barabara ya kupitia Kibondo Mjini (**km 87.7**) na barabara ya Uvinza – Malagarasi (**km 51.1**). Kwa ujumla utekelezaji wa miradi ya barabara hadi Machi, 2018 ulikuwa umefikia **asilimia 72** ya

malengo ya mwaka wa fedha 2017/2018.

12. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia TANROADS iliendelea kutekeleza mpango wa matengenezo katika barabara kuu na barabara za mikoa. Hadi Machi, 2018, jumla ya kilometa **17,055** zilifanyiwa matengenezo katika barabara kuu na barabara za mikoa. Aidha, jumla ya madaraja **996** ya barabara kuu na barabara za mikoa yalifanyiwa matengenezo. Kwa ujumla, utekelezaji wa matengenezo ya barabara hadi Machi, 2018 ulikuwa umefikia **asilimia 67** ya malengo ya mwaka wa fedha 2017/2018.

Maelezo kuhusu hatua ya utekelezaji kwa kila mradi wa barabara na madaraja katika mwaka wa fedha 2017/2018 ni kama ilivyooneshwa katika ukurasa wa 7 hadi 36 wa Kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

ii. Miradi ya Vivuko, Nyumba na Majengo ya Serikali

13. Mheshimiwa Spika, kazi zilizotekelezwa katika miradi ya vivuko hadi Machi, 2018 ni pamoja na kukamilika kwa ujenzi wa kivuko kinachotoa huduma ya usafiri kati ya Magogoni – Kigamboni (MV Kazi). Aidha, ukarabati wa kivuko cha MV Pangani II umekamilika ambapo ujenzi wa kivuko cha Kigongo – Busisi unatarajiwa kukamilika Mei, 2018.

Hatua ya utekelezaji wa miradi ya vivuko, nyumba na majengo ya Serikali umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba ya Bajeti ukurasa 37 hadi 39

B.2 SEKTA YA UCHUKUZI

Bajeti ya Matumizi ya Kawaida na Miradi ya Maendeleo

14. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2017/2018, Sekta ya Uchukuzi iliidhinishiwa fedha za Miradi ya Maendeleo kiasi cha **Shilingi Trilioni 2.477** na **Shilingi bilioni 91.142** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida. Hadi kufikia Machi, 2018, fedha za Maendeleo **Shilingi Trilioni 1.035** sawa na asilimia 41.7 ya bajeti ya Maendeleo zilikuwa zimetolewa na fedha za Matumizi ya Kawaida **Shilingi bilioni 61.17** sawa na **asilimia 67**

ya bajeti ya Matumizi ya Kawaida ilikuwa imetolewa.

Marekebisho ya Muundo wa Taasisi

15. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018 Wizara iliendelea kuzifanyia marekebisho sheria za Sekta ili kuongeza ufanisi na uwajibikaji wa taasisi za umma. Sheria ya Shirika la Reli Na.10 ya mwaka 2017 ilipitishwa kwa lengo la kuunganisha majukumu ya Kampuni Hodhi ya Raslimali za Reli (RAHCO) na Kampuni ya Reli (TRL) na kuunda Shirika jipya la Reli (TRC). Shirika hili lilianzishwa rasmi tarehe 28 Februari, 2018. Aidha, ili kukabiliana na changamoto zilizoko katika usafiri wa majini ikiwa ni pamoja na kuzingatia maslahi mapana ya Taifa, Sheria ya Wakala wa Meli Na.14 ya mwaka 2017 ilipitishwa ili kuanzisha Shirika la Wakala wa Meli Tanzania (TASAC). Shirika hili lilianzishwa rasmi tarehe 23 Februari, 2018. Mapendekezo ya kutunga sheria kwa ajili ya kuanzisha Mamlaka ya Udhubiti Usafiri wa Nchi kavu yapo katika hatua za mwisho.

USAFIRI NA UCHUKUZI KWA NJIA YA BARABARA

16. Mheshimiwa Spika, sekta binafsi imeendelea kuchangia sekta ya usafiri na uchukuzi kwa njia ya barabara. Katika kipindi cha Julai, 2017 hadi Machi, 2018, Wizara kupitia SUMATRA ilitoa leseni za usafirishaji 112,457 kwa magari ya abiria na mizigo ikilinganishwa na leseni 103,739 zilizotolewa kipindi kama hicho mwaka 2016/2017. Aidha, SUMATRA ilikamilisha usimikaji wa mfumo wa ufuatiliaji mwenendo wa mabasi ya masafa marefu mwezi Desemba, 2017. Mfumo huu wenye lengo la kuimarisha udhibiti wa mwendokasi wa mabasi ya abiria hadi sasa umeshafungwa katika mabasi 446. Taratibu za kupanua matumizi ya mfumo huu nchini zinaendelea.

USAFIRI NA UCHUKUZI KWA NJIA YA RELI

Shirika la Reli Tanzania (TRC)

17. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Serikali kupitia TRC imeendelea na utekelezaji wa Mradi wa Reli ya *Standard Gauge* kutoka Dar es Salaam hadi Mwanza kwa kuanzia na sehemu ya Dar es Salaam –

Morogoro (km 300) na Morogoro-Makutupora (km 422). Kwa sehemu ya Dar es Salaam – Morogoro, utekelezaji wa mradi kwa ujumla umefikia asilimia 10 na unatarajiwa kukamilika ifikapo Novemba, 2019. Aidha, kwa sehemu ya Morogoro hadi Makutupora, mkataba wa ujenzi ulisainiwa Septemba, 2017 na ujenzi ulizinduliwa tarehe 14 Machi, 2018. Mradi huu unatarajiwa kukamilika Desemba, 2020.

18. Mheshimiwa Spika, kuhusu ujenzi wa reli kwa sehemu za Makutupora – Tabora (km 295), Tabora – Isaka (km 133), Isaka – Mwanza (km 250), Tabora – Uvinza – Kigoma na Kaliua – Mpanda – Karema, Serikali inaendelea kukamilisha taratibu za upatikanaji wa fedha. Aidha, Zabuni kwa ajili ya kununua treni na mitambo itakayotumika kutoa huduma ya usafiri kwenye reli ya *Standard Gauge* ilifunguliwa Februari, 2018 na tathmini inaendelea.

19. Mheshimiwa Spika, Katika kipindi cha Julai, 2017 hadi Machi, 2018, jumla ya tani 276,769 za mizigo zilisafirishwa ikilinganishwa na tani 217,331 zilizosafirishwa katika kipindi kama hicho mwaka 2016/2017. Hili ni ongezeko la asilimia 27. Aidha, katika kipindi hicho, kazi zilizotekelezwa ili kuboresha huduma za reli ni pamoja na Ukarabati wa mabehewa 107 ya mizigo na mabehewa ya abiria 20; Ukarabati wa njia ya reli ya Korogwe – Mombo – Buiko (km 91); na Kuendelea na ujenzi wa njia ya reli kuelekea katika Bandari Kavu katika eneo la Kwala, Kibaha.

Mamlaka ya Reli ya Tanzania na Zambia (TAZARA)

20. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, Serikali iliendelea kuboresha huduma za usafiri wa reli ya TAZARA. Hadi Machi, 2018, zabuni kwa ajili ya ununuzi wa *Traction Motors* 42 pamoja na ukarabati wa mtambo wa kuzalisha kokoto wa Kongolo ilikuwa imetangazwa na mkandarasi kupatikana.

21. Mheshimiwa Spika, TAZARA imeendelea kuboresha huduma zake ambapo muda wa kusafirisha mizigo kati ya Dar es Salaam na New Kapiri Mposhi umepungua kutoka wastani wa siku 8.5 mwaka 2016/2017 mpaka wastani wa siku 6.5 hadi kufikia Machi, 2018. Katika kipindi cha Julai, 2017 hadi Machi, 2018, TAZARA ilisafirisha tani 173,000 za mizigo ikilinganishwa na tani 124,393 zilizosafirishwa katika kipindi kama hicho mwaka 2016/2017. Hili ni ongezeko la asilimia 28.

Maelezo zaidi kuhusu utendaji wa TRC na TAZARA yameoneshwa katika Kitabu cha Hotuba ya Bajeti ukurasa 62 hadi 71.

HUDUMA ZA USAFIRI NA UCHUKUZI MAJINI

Huduma za Uchukuzi katika Maziwa

22. Mheshimiwa Spika, Kampuni ya Huduma za Meli (MSCL) imeendelea kutoa huduma za usafiri majini kwenye maziwa ya Victoria, Tanganyika na Nyasa. Zabuni kwa ajili ya ujenzi wa meli mpya ya Ziwa Tanganyika zimefunguliwa tarehe 18 Aprili 2018 na kazi ya uchambuzi inaendelea. Kuhusu ujenzi wa meli mpya ya Ziwa Victoria, taratibu za kumpata mkandarasi zinaendelea. Mikataba ya ujenzi wa meli hizi itasainiwa hivi karibuni . Aidha, Wizara inaendelea kusimamia ujenzi wa meli moja mpya yenye uwezo wa kubeba abiria 200 na tani 200 za mizigo katika ziwa Nyasa. Meli hii inatarajiwa kukamilika Juni, 2018.

Huduma za Bandari

23. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2017 hadi Machi, 2018, Mamlaka ya Bandari ilihudumia jumla ya tani milioni 9.822 za shehena za mizigo ikilinganishwa na tani milioni 8.572 zilizohudumiwa katika kipindi kama hicho mwaka 2016/2017. Utendaji huu ni sawa na ongezeko la asilimia 14.6. Aidha, shehena ya mizigo iliyohudumiwa kwenda na kutoka katika nchi jirani ilikuwa tani milioni 3.9 ikilinganishwa na tani milioni 3.1 zilizohudumiwa katika kipindi kama hicho mwaka 2016/2017. Hili ni sawa na ongezeko la asilimia 23.

24. Mheshimiwa Spika, Serikali imeendelea kuboresha miundombinu na huduma za bandari ili kuimarisha utendaji wake. Katika mwaka wa fedha 2017/2018, miradi iliyotekelezwa ni pamoja na:

- i. Kukamilisha ujenzi wa Jengo la kuwaweka pamoja wadau muhimu wanaotoa huduma katika Bandari ya Dar es Salaam (One Stop Center). Jengo hili limeanza kutumika Machi, 2018;

- ii. Ujenzi wa gati la Bandari ya Mtwara umekamilika kwa asilimia 20;
- iii. Kukamilisha ujenzi wa gati la Pangani, Septemba, 2017;
- iv. Ukarabati wa gati la Lindi umekamilika kwa asilimia 90;
- v. Ujenzi wa gati la Ndumbi umekamilika kwa asilimia 30;
- vi. Upembuzi yakinifu wa ujenzi wa gati la Karema umekamilika Machi, 2018;

25. Mheshimiwa Spika, mradi wa bandari ya Dar es Salaam wa kuboresha na kuongeza kina katika gati Na. 1 hadi 7, kujenga gati jipya la kushushia magari eneo la Gerezani Creek na kupanua na kuongeza kina cha lango la kuingilia meli na eneo la kugeuzia meli, unaendelea vizuri. Kazi za usanifu kwa gati la kuhudumia meli za magari zimekamilika na ujenzi unaendelea. Pia Usanifu wa Gati Na. 1 – 3 unaendelea .

26. Mheshimiwa Spika, kuhusu ujenzi wa bandari ya Mbegani, Bagamoyo majadiliano kati ya Serikali na Wawekezaji yapo katika hatua za mwisho na yanatarajiwa kukamilika na mkataba kusainiwa Juni, 2018.

Maelezo zaidi kuhusu Usafiri Majini yameoneshwa katika Kitabu cha Hotuba ya Bajeti ukurasa 72 hadi 82.

USAFIRI NA UCHUKUZI KWA NJIA YA ANGA

Udhibiti wa Usalama wa Usafiri wa Anga

27. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2017 hadi Machi, 2018, idadi ya abiria waliotumia usafiri wa anga iliongezeka hadi kufikia abiria 4,950,994 kutoka abiria 4,725,094 waliotumia usafiri huo mwaka 2016/2017. Ongezeko hili ni sawa na asilimia 4.8.

28. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia Mamlaka ya Usafiri wa Anga (TCAA) imeendelea kuimarisha na kuboresha huduma za usafiri wa anga. Katika mwaka 2017/2018, TCAA imesaini Mkataba wa kununua na kusimika rada 4 za kuongozea ndege za kiraia. Mkataba wa mradi huu wenye thamani ya Shilingi bilioni 67.3 ulisainiwa Agosti, 2017

unaogharimiwa na Serikali kwa 100%. Rada hizi zitafungwa katika viwanja vya ndege vya JNIA, Mwanza, Kilimanjaro na Songwe. Mradi huu utakamilika Machi, 2019.

Huduma za Usafiri wa Anga

29. Mheshimiwa Spika, Kampuni ya Ndege Tanzania (ATCL) pamoja na Kampuni za sekta binafsi zimeendelea kutoa huduma za usafiri wa anga ndani na nje ya nchi.

30. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/2018, ATCL ilitoa huduma katika vituo vya Bukoba, Dar es Salaam, Dodoma, Kigoma, Kilimanjaro, Mbeya, Mtwara, Mwanza, Songea, Tabora, Zanzibar na Hahaya (Comoro). Katika kipindi cha Julai, 2017 hadi Machi, 2018, Kampuni ilisafirisha abiria 156,518 ikilinganishwa na abiria 107,207 waliosafirishwa katika kipindi kama hicho mwaka 2016/2017. Hili ni ongezeko la asilimia 46. Ongezeko hili limeiwezesha ATCL kuongeza mapato ghafi kutoka Shilingi bilioni 34.4 mwaka 2016/2017 hadi Shilingi bilioni 43.8 katika mwaka 2017/2018.

31. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2017/18 Serikali ilipanga kupokea ndege nne (4). Ndege moja aina ya *Bombardier Q400* ilipokelewa nchini tarehe 2 Aprili, 2018. Aidha, ndege moja aina ya *Boeing 787 Dreamliner* yenye uwezo wa kubeba abiria 262 na ndege mbili (2) aina ya *Bombardier CS 300* zenye uwezo wa kubeba abiria 132 kila moja zinatarajiwa kuwasili nchini mwaka huu.

Maelezo zaidi kuhusu Usafiri wa Anga yameoneshwa katika Kitabu cha Hotuba ya Bajeti ukurasa 82 hadi 90.

HUDUMA ZA HALI YA HEWA

32. Mheshimiwa Spika, Katika mwaka 2017/2018, Wakala wa Hali ya Hewa Tanzania (TMA) umeendelea kupata cheti cha utoaji wa huduma bora za hali ya hewa kwa sekta ya usafiri wa anga kwa mujibu wa matakwa mapya ya Shirika la Viwango Duniani (ISO 9001:2015). Mafanikio hayo

yameifanya Tanzania kuwa miongoni mwa nchi tatu katika Afrika kutimiza makubaliano ya Kimataifa kwa kutumia mfumo mpya wa ukaguzi wa viwango kabla ya Septemba, 2018. Aidha, Tanzania imekuwa ni nchi pekee katika Afrika iliyotumia Wataalam wake wa ndani katika kufikia viwango hivyo na hatimaye kupata cheti cha ubora.

Maelezo zaidi kuhusu utendaji wa TMA yameoneshwa katika Kitabu cha Hotuba ya Bajeti ukurasa 90 hadi 92.

TAASISI ZA MAFUNZO

33. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2017/2018, Sekta ya Uchukuzi iliendelea kusimamia Chuo cha Bahari, Dar es Salaam (DMI), Chuo cha Taifa cha Usafirishaji (NIT), Chuo cha Usafiri wa Anga, Dar es Salaam (CATC); na Chuo cha Hali ya Hewa, Kigoma.

Maelezo zaidi kuhusu utendaji wa Taasisi za Mafunzo yameoneshwa katika Kitabu cha Hotuba ya Bajeti ukurasa 108 hadi 114.

B.3 SEKTA YA MAWASILIANO

Ukusanyaji wa Mapato

34. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2017/2018, kwa kipindi cha kuanzia mwezi Julai, 2017 hadi Machi, 2018 Wizara kupitia TCRA imekusanya Jumla ya **Shilingi bilioni 20.011** ambapo kati ya fedha hizo, **Shilingi bilioni 11.296** zinatokana na asilimia 15 ya pato ghafi la Mamlaka ambazo zimepelekwa kwenye Mfuko Mkuu wa Serikali na **Shilingi bilioni 8.716** ni kutokana na Mfumo wa TTMS. Kati ya fedha za TTMS, kiasi cha **Shilingi bilioni 6.226** zilipelekwa katika Mfuko Mkuu wa Serikali na kiasi cha **Shilingi bilioni 2.489** zilielekezwa katika Mfuko wa Utafiti na Maendeleo uliopo COSTECH. Vilevile, Sekta kupitia Mfuko wa Mawasiliano kwa Wote (UCSAF) imechangia kiasi cha **Shilingi bilioni 1** kwenye Mfuko Mkuu wa Serikali. Aidha, Dola za Kimarekani **4,890,647** zilikusanywa kutokana na mauzo ya huduma za mkongo wa Mawasiliano na kuhifadhiwa katika akaunti maalum ya Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano.

Bajeti ya Matumizi ya Kawaida

35. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2017/2018, Sekta ya Mawasiliano ilitengewa kiasi cha **Shilingi bilioni 4.104** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida. Kati ya fedha hizo, **Shilingi bilioni 2.267** ni kwa ajili ya Mishahara ya Watumishi na **Shilingi bilioni 1.837** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo. Hadi kufikia mwezi Machi 2018 **Shilingi bilioni 2.654** zilikuwa zimetolewa na Hazina.

Bajeti ya Miradi ya Maendeleo

36. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2017/2018, Sekta ya Mawasiliano ilitengewa jumla ya **Shilingi bilioni 14** kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo zikiwa ni fedha za ndani. Sehemu ya fedha hizo inatarajiwa kutolewa kabla ya mwisho wa mwaka wa fedha.

Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo

i. Ujenzi wa Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano

37. Mheshimiwa Spika, Sekta ya Mawasiliano inasimamia utekelezaji wa mradi wa ujenzi wa Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano nchini, ambao kwa sasa upo katika Awamu ya III na IV ya utekelezaji. Katika kipindi cha mwaka 2017/2018 sekta ya Mawasiliano imeanza utekekezaji wa sehemu ya pili ya Awamu ya III wa mradi wa mkongo wa Taifa wa Mawasiliano.

ii. Ujenzi wa Kituo cha Taifa cha Kutunza Data

38. Mheshimiwa Spika, Kituo cha Taifa cha Kutunza Data cha Dar es Salaam (National Internet Data Centre) kimeendelea kutoa huduma bora kwa taasisi za Serikali na binafsi. Hadi kufikia Machi 2018 jumla ya Wateja 52 wanatumia huduma hii. Kati ya wateja hao, 41 ni taasisi za Serikali na 11 ni kampuni binafsi.

iii. Juhudi za Serikali Kufikisha Huduma ya Mawasiliano Vijijini

39. Mheshimiwa Spika, Sekta ya Mawasiliano kupitia Mfuko wa Mawasiliano kwa Wote (UCSAF) kwa kushirikiana na Watoa huduma za mawasiliano katika mwaka wa fedha 2017/2018, imefikisha huduma ya

mawasiliano vijijini katika kata 451 zenye vijiji 1954 na wakazi 3,158,628. Aidha, Mfuko wa Mawasiliano kwa Wote, iliendelea na utekelezaji wa ujenzi wa vituo vya TEHAMA kwa upande wa Zanzibar, ambapo ujenzi wa vituo vyote 10 umekamilika.

iv. Programu ya Miundombinu ya TEHAMA ya Kikanda (RCIP)

40. Mheshimiwa Spika, Sekta ya Mawasiliano imetekeleza Awamu I ya Programu ya Miundombinu ya Kikanda (RCIP) ambayo imekamilika Desemba, 2017. Miradi iliyotekelezwa ni pamoja na mradi wa shule mtandao (e-school) katika Shule za Sekondari 80 na kutoa mafunzo ya TEHAMA kwa walimu. Pia, mradi wa usimikaji wa mitambo ya *Video Conference* katika Makao Makuu ya Mikoa ya Tanzania Bara na baadhi ya Taasisi za Serikali. Kwa upande wa Zanzibar, ufungaji umefanyika katika Makao Makuu ya Mikoa 4 na Ofisi ya Rais – Ikulu. Pia, programu imewezesha kujenga Mtandao wa Mawasiliano ya Serikali katika taasisi za Serikali 72 na Halmashauri 77.

Utekelezaji wa Majukumu ya Taasisi zilizo chini ya Sekta ya Mawasiliano umeoneshwa kwenye ukurasa 103 hadi 108 wa Kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

D.MPANGO NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA KWA MWAKA WA FEDHA 2018/2019

D.1 SEKTA YA UJENZI (FUNGU 98)

Bajeti ya Matumizi ya Kawaida na Maendeleo

41. Mheshimiwa Spika, bajeti ya Matumizi ya Kawaida ya Sekta ya Ujenzi kwa mwaka wa fedha 2018/2019 ni **Shilingi bilioni 42.898**. Aidha, jumla ya **Shilingi Trilioni 1.822** zimetengwa kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maendeleo. Kati ya fedha hizo, **Shilingi Trilioni 1.386** ni fedha za ndani na **Shilingi bilioni 435.927** ni fedha za nje. Kati ya fedha za ndani, **Shilingi bilioni 636.166** ni fedha za Mfuko wa Barabara. Mgawanyo wa fedha hizo umeoneshwa kwenye **Kiambatisho Na.1** katika Kitabu cha

Hotuba ya Bajeti.

Bajeti ya Miradi ya Maendeleo

i. Miradi ya Vivuko, Nyumba na Majengo ya Serikali

42. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2018/2019, miradi ya Vivuko, Nyumba na Majengo ya Serikali imetengewa jumla ya **Shilingi bilioni 30.45**. Wizara itaendelea na ununuzi wa vivuko vipya na ukarabati wa vivuko vilivyopo. Aidha, Wizara itanza ujenzi wa kivuko kipya kitakachotoa huduma kati ya Nyamisati na Mafia (mkoani Pwani). Maelezo ya kina kuhusu miradi ya vivuko, nyumba na majengo ya Serikali yapo **ukurasa wa 124 hadi 127** wa kitabu cha hotuba ya Wizara.

ii. Miradi ya Barabara na Madaraja

43. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2018/2019 jumla ya **Shilingi milioni Trilioni 1.573** zimetengwa kwa ajili ya ujenzi na ukarabati wa barabara na madaraja. Kati ya fedha hizo, **Shilingi bilioni 636.166** ni bajeti ya Mfuko wa Barabara kwa ajili ya matengenezo ya barabara.

44. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2018/2019, Wizara itaendelea kutekeleza kazi za ujenzi na ukarabati wa miradi mbalimbali ya barabara na madaraja ili kufikia maeneo mengi zaidi ya kiuchumi na kijamii. Miradi itakayotekelezwa ni pamoja na ukarabati wa barabara za kuelekea kwenye Mradi wa Kufua Umeme katika Maporomoko ya Mto Rufiji ambazo ni Ubena – Zomozi - Ngerengere – Kisaki – Selous (**km 166**) na Kibiti – Mloka – Selous (**km 201**). Miradi mingine itakayotekelezwa ni kuendelea na ujenzi wa barabara, Bwanga – Biharamulo (**km 67**), Urambo – Kaliua (**km 28**), Sakina – Tengeru na mchepuo wa Arusha (**km 56.5**, upanuzi wa sehemu ya Tengeru – Moshi – Himo utakaojumuisha upanuzi wa sehemu ya Tengeru – Usa River (**km 8**) kuwa njia nne, ujenzi wa Daraja jipya la Kikafu na upanuzi wa sehemu ya barabara za Moshi Mjini (**km 8**) kuwa njia nne. Miradi mingine ni ujenzi wa barabara ya Sumbawanga – Matai – Kasanga Port (**km 112**), Ushirombo – Lusahunga (**km 110**), Kidatu – Ifakara (**km 67**), Tabora – Sikonge (Usesula) (**km 30**), Usesula – Komanga (**km 115.5**), Komanga – Kasinde (**km 112.8**), Kasinde – Mpanda (**km 111.7**), Makutano – Sanzate (**km 50**), Waso – Sale Jct (**km 50**), Mpanda – Vikonge (**km 35.0**), Kisorya – Bulamba (**km 51**), Maswa – Bariadi (**km 49.7**), Kidahwe – Kasulu (**km 63**), Nyakanazi – Kakonko (**km 50**), Nduta –

Kibondo – Kabingo inayojumuisha barabara ya kupitia Kibondo mjini (**km 87.7**) na barabara ya Uvinza – Malagarasi (**km 51.1**).

Wizara pia itaanza maandalizi ya ujenzi kwa kiwango cha lami wa barabara za: Tanga – Pangani (**km 50**), Geita – Bulyanhulu Jct (**km 58.3**) na Bulyanhulu Jct – Kahama (**km 61.7**), Kazilambwa - Chagu (**km 42**), Rudewa – Kilosa (**km 24**), Noranga – Itigi – Mkiwa (**km 56.9**), Lusahunga – Rusumo (**km 91**), Sanzate – Natta – Mugumu (**km 85**), Kibaoni – Sitalike (**km 71**), Vikonge – Magunga – Uvinza (**km 159.0**), upanuzi wa barabara ya kwenda Kiwanja cha Ndege cha Mwanza (**km 12**), Nyanguge – Simiyu/Mara Border (**km 100.4**), Turiani – Mziha – Handeni (**km 104.0**).

Miradi ya madaraja makubwa itakayotekelezwa ni pamoja na kuendelea na ujenzi wa madaraja ya Magara (Manyara), Sibiti (Singida), Ruhuhu (Ruvuma), Momba (Rukwa/Songwe), Mlalakuwa (Dar es Salaam), Lukuledi (Lindi), Mara (Mara) na Mkenda (Ruvuma); kuanza ujenzi wa Daraja jipya la Wami (Pwani), Daraja jipya la Selander (Dar es Salaam), Msingi (Singida), Sukuma na Simiyu (Mwanza) pamoja na kuendelea na upembuzi yakinifu na usanifu wa kina wa Daraja la Kigongo - Busisi (Mwanza), Mtera (Dodoma) na Malagarasi Chini (Kigoma).

45. Mheshimiwa Spika, Wizara itaendelea na jitihada za kupunguza msongamano barabarani katika jiji la Dar es Salaam kwa kuendelea na ujenzi wa barabara mbalimbali za jijini. Jumla ya **Shilingi bilioni 20.15** zimetengwa kwa ajili ya kuendelea na ujenzi wa barabara za Kimara – Kilungule – Majichumvi (**km 6.0**); Mbezi – Msigani (**km 2.0**); Mbezi Mwisho – Goba (**km 7.0**); Madale – Goba (**km 5.0**), Tangi Bovu – Goba (**km 9.0**); Kimara Baruti – Msewe – Changanyikeni (**km 2.6**); Kibamba – Mloganzila (**km 4.0**) na Goba - Makongo (**km 4.0**). Kazi nyingine ni kuendelea na ujenzi wa barabara za Mloganzila – Mloganzila Citizen (**km 4.0**); Maji Chumvi – Chang'ombe – Barakuda (**km 2.5**) na Mjimwema – Kimbiji (**km 27.0**). Aidha, Wizara itakamilisha ujenzi wa barabara ya Juu (Flyover) katika makutano ya TAZARA na kuendelea na ujenzi wa *Interchange* ya Ubungo pamoja na kukamilisha kazi ya upembuzi yakinifu na usanifu wa kina kwa ajili ya kuboresha makutano ya barabara katika maeneo mbalimbali ya jiji la Dar es Salaam.

46. Mheshimiwa Spika, Wizara itaendelea na ujenzi wa miundombinu ya Mabasi Yaendayo Haraka (BRT) Awamu ya Pili itakayohusisha barabara za Kilwa, Kawawa, Sokoine, Gerezani, Bandari na Chang'ombe (**km 20.3**);

Awamu ya Tatu itakayohusisha barabara za Nyerere, Uhuru, Bibi Titi, Azikiwe na Lindi (**km 23.6**) na Awamu ya Nne itakayohusisha barabara za Sam Nujoma na Bagamoyo (**km 25.9**).

47. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2018/2019 Serikali itaendelea na maandalizi kwa ajili ya kuanza ujenzi wa Barabara ya Mzunguko wa Nje (Outer Ring Road) ya Mtumba – Veyula – Nala – Matumbulu - Mtumba (**km 104**) na barabara nyingine katika mji wa Dodoma. Aidha, Wizara itaanza ukarabati wa barabara zinazotarajiwa kugharamiwa na Benki ya Dunia kupitia Mradi wa *Development Corridors Transport Project* (DCTP) barabara hizo ni pamoja na Rusumo – Lusahunga (**km 92**), Mtwara – Mingoyo - Masasi (**km 200**), Makambako - Songea (**km 295**) na Iringa – Msembe (Ruaha National Park - **km 104**).

Maelezo ya kina kuhusu miradi ya barabara na madaraja itakayotekelezwa yameoneshwa katika ukurasa wa 128 hadi 149 katika Kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

Ujenzi wa Miundombinu ya Viwanja vya Ndege

48. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2018/2019, miradi ya viwanja vya ndege imetengewa kiasi cha **Shilingi bilioni 215**. Kazi zitakazotekelezwa ni pamoja na kukamilisha ujenzi wa Jengo la Tatu la Abiria (TB III) katika Kiwanja cha JNIA, kuendelea na upanuzi na uboreshaji wa miundombinu katika Kiwanja cha Ndege cha Mwanza, ukarabati wa Kiwanja cha Ndege cha Kimataifa cha Kilimanjaro (KIA) na ujenzi wa Kiwanja cha Ndege cha Mkoa wa Geita. Aidha, Serikali itaendelea na ujenzi na ukarabati wa viwanja vya ndege vya Tabora, Kigoma, Sumbawanga, Shinyanga, Mtwara, Musoma, Songea na Songwe. Serikali pia itakamilisha mapitio ya Upembuzi Yakinifu na Usanifu wa Kina na kuendelea kutafuta fedha ili kuanza ujenzi wa Kiwanja cha Ndege cha Kimataifa cha Msalato. Aidha, Serikali itaanza maandalizi kwa ajili ya ujenzi wa viwanja vya ndege vya Iringa, Lake Manyara, Lindi, Simiyu na Tanga.

Maelezo ya kina kuhusu kazi zitakazofanyika kwenye miradi ya viwanja vya ndege yapo katika ukurasa wa 151 hadi 156 wa Kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

Fedha za Mfuko wa Barabara

49. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2018/2019, Mfuko wa Barabara unatarajia kukusanya jumla ya **Shilingi bilioni 908** zitakazotumika kufanya kazi za matengenezo ya barabara nchini. Kati ya fedha hizo, Sekta ya Ujenzi na Taasisi zake imetengewa **Shilingi bilioni 636.166** na Ofisi ya Rais – TAMISEMI na Taasisi zake imetengewa **Shilingi bilioni 272.642** kama ilivyooneshwa katika **ukurasa 156 hadi 157** wa kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

D.2 SEKTA YA UCHUKUZI (FUNGU 62)

Bajeti ya Matumizi ya Kawaida na Miradi ya Maendeleo

50. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2018/2019, bajeti ya Matumizi ya Kawaida kwa Sekta ya Uchukuzi ni **Shilingi bilioni 86.292**. Aidha, jumla ya **Shilingi Trilioni 2.3** zimetengwa kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maendeleo.

Mgawanyo wa fedha za maendeleo kwa miradi kwa Sekta ya Uchukuzi ni kama inavyooneshwa katika *Kiambatisho Na.6*.

51. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2018/2019, Mamlaka ya Usimamizi wa Bandari imetenga **Shilingi bilioni 549.143** kwa ajili ya kutekeleza miradi mbalimbali. Miradi itakayotekelezwa ni pamoja na:

- (i) Kuendelea na kazi ya kuboresha Gati Na. 1 hadi 7 na ujenzi wa Gati la magari na miundombinu yake; katika Bandari ya Dar es Salaam;
- (ii) Kuendelea na ujenzi wa gati Na. 3 pamoja miundombinu yake katika Bandari ya Mtwara; kukamilisha ujenzi wa Gati la Lindi;
- (iii) Kukamilisha ukarabati Gati Namba 2 katika Bandari ya Tanga, na kukamilisha mapitio ya Upembuzi yakinifu wa ujenzi ya Bandari mpya Mwambani - Tanga;
- (iv) Kukamilisha maandalizi ya ujenzi wa Bandari ya Mbegani (Bagamoyo);

52. Mheshimiwa Spika, ili kuboresha huduma za uchukuzi wa abiria na mizigo katika Maziwa Makuu, katika mwaka 2018/2019, Serikali imetenga **Shilingi bilioni 20** kwa ajili ya kuendelea kutekeleza miradi. Miradi itakayotekelezwa ni pamoja na ujenzi wa meli moja mpya ya kubeba abiria na mizigo katika Ziwa Tanganyika; ujenzi wa Meli moja mpya ya kubeba abiria na mizigo katika Ziwa Victoria na ukarabati wa meli za MV.Victoria; MV Butiama; MV Liemba; MV Umoja na MV Serengeti.

Maelezo zaidi kuhusu Miradi ya TPA na MSCL yameoneshwa katika Kitabu cha Hotuba ya Bajeti ukurasa 168 hadi 170.

53. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2018/2019, Kampuni ya Ndege (ATCL) imetengewa **Shilingi bilioni 495.6** kwa ajili ya kununua ndege mbili (2); ndege moja aina ya Bombardier Q400 na ndege kubwa moja (1) aina ya Boeing 787-8 (Dreamliner). Aidha, fedha hizo zitatumika pia kulipia bima, gharama za uendeshaji wa ndege (start up cost), mafunzo ya marubani, wahandisi na wahudumu pamoja na ulipaji wa madeni.

54. Mheshimiwa Spika, ili kuboresha miundombinu na huduma za reli, TRC imetengewa **Shilingi Trilioni 1.506** fedha za ndani kwa ajili ya kazi zifuatazo:

Kuendelea na ujenzi wa reli ya Kati kwa sehemu ya Dar es Salaam hadi Morogoro (km 300) na Morogoro hadi Makutupora (km 422) kwa kiwango cha *Standard Gauge* ambapo **Shilingi Trilioni 1.4** zimetengwa, na **Shilingi bilioni 106** kwa miradi mengine mbalimbali.

55. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2018/2019 Shirika la Wakala wa Meli Tanzania (TASAC) litaendelea kutekeleza majukumu yake ambayo ni pamoja na kudhibiti usafirishaji wa nyara za Serikali, Madini na Makinikia, n.k.

56. Mheshimiwa Spika, Serikali kupitia Mamlaka ya Usafiri wa Anga (TCAA) itaendelea kudhibiti huduma za usafiri wa anga. Katika mwaka wa fedha 2018/2019, TCAA imetenga katika bajeti yake **Shilingi bilioni 9.29** ili kutekeleza miradi ya kuimarisha usalama wa anga.

57. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2018/2019, Wizara kupitia TAA imetengewa **Shilingi bilioni 6** kwa ajili ya ununuzi wa mitambo mbalimbali. Aidha, KIA itaendelea kukamilisha ukarabati wa Jengo la abiria; uhakiki wa mipaka ya kiwanja na kufanya tathmini ya fidia kwa wananchi walioko katika eneo la kiwanja.

58. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2018/2019, Mamlaka ya Reli ya Tanzania na Zambia (TAZARA) imetenga **Shilingi bilioni 20.5** kutokana na mapato yake ili kuendelea kuboresha huduma.

Maelezo zaidi kuhusu miradi itakayotekelezwa na TAZARA yameoneshwa katika Kitabu cha Hotuba ya Bajeti ukurasa 176 hadi 177.

59. Mheshimiwa Spika, ili kuongeza ubora wa huduma za sekta ya hali ya hewa, katika mwaka 2018/2019, TMA imetengewa **Shilingi bilioni 20** kwa ajili ya kutekeleza miradi ya hali ya hewa. Miradi hiyo ni pamoja na ununuzi wa Rada tatu (3) za hali ya hewa na kubadilisha vifaa vinavyotumia zebaki.

Maelezo zaidi kuhusu Miradi ya TMA yameoneshwa katika Kitabu cha Hotuba ya Bajeti ukurasa 177 hadi 178.

D.3. SEKTA YA MAWASILIANO (FUNGU - 68)

60. Mheshimiwa Spika, jumla ya **Shilingi bilioni 18.856** za Sekta ya Mawasiliano, zinajumuisha **Shilingi bilioni 3.856** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambapo **Shilingi bilioni 1.93** ni za Mishahara ya Watumishi na **Shilingi bilioni 1.925** ni za Matumizi Mengineyo. **Shilingi bilioni 15** ni kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo, zikiwa ni fedha za ndani.

61. Mheshimiwa Spika, Sekta ya Mawasiliano, imepanga kutekeleza Mpango wa Muda wa Kati na Muda Mrefu ambao umezingatia maeneo yafuatayo:

TEHAMA

- i. Kusimamia utekelezaji na uendelezaji wa mradi wa Ujenzi wa Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano, ujenzi wa kituo cha data Dodoma na Zanzibar pamoja na Ujenzi wa Miundombinu ya Mawasiliano ya Mitandao “Public Key Infrastructure - (PKI)”;
- ii. Kusimamia utekelezaji wa Mradi wa Kikanda wa dijitali.

MAWASILIANO

- i. Kukamilisha uhuishaji wa Sera na Sheria ya Shirika la Posta Tanzania ili iendane na mabadiliko ya Teknolojia;
- ii. Kuendelea kuratibu utekelezaji wa Mpango wa Anwani za Makazi na Postikodi katika miji yote Tanzania.

E. SHUKURANI

62. Mheshimiwa Spika, kwa moyo wa dhati ninapenda kuwashukuru wale wote walioshiriki kunisaidia kutekeleza majukumu yangu katika Wizara hii. Kipekee niwashukuru Mheshimiwa **Elias John Kwandikwa, Naibu Waziri (Ujenzi)**; Mheshimiwa **Mhandisi Atashasta Justus Nditiye, Naibu Waziri (Uchukuzi na Mawasiliano)**; Makatibu Wakuu **Mhandisi Joseph M. Nyamhanga (Ujenzi)**; **Mhandisi Dkt. Leonard M. Chamuriho (Uchukuzi)**; **Mhandisi Dkt. Maria L. Sasabo (Mawasiliano)** na **Mhandisi Angelina Madete, Naibu Katibu Mkuu (Mawasiliano)**. Aidha, nawashukuru Wakuu wa Idara/Vitengo; Wenyeviti wa Bodi zilizo chini ya Wizara; Viongozi wa Taasisi na wafanyakazi wote wa Wizara na Taasisi zake kwa kufanya kazi kwa bidii kuhakikisha kuwa Wizara yetu inakuwa chachu ya maendeleo ya kiuchumi na kijamii.

63. Mheshimiwa Spika, naomba kuwatambua na kuwashukuru washirika mbalimbali wa maendeleo ambao wamekuwa bega kwa bega na Wizara katika utekelezaji wa programu na mipango yetu ya Sekta za Ujenzi, Uchukuzi na Mawasiliano. Washirika hao wa maendeleo ni pamoja na Benki ya Maendeleo ya Afrika (**AfDB**), Benki ya Dunia (**WB**), Japan (**JICA**), Korea Kusini (**KOICA**), Abu Dhabi Fund, Ujerumani (**KfW**), Uingereza (**DFID**), Uholanzi (**ORIO**), Jumuiya ya Nchi za Ulaya (**EU**), Benki ya Uwekezaji ya Ulaya (**EIB**), Shirika la Maendeleo la Marekani (**USAID**), Kuwait (**KFAED**), Uturuki, **OPEC Fund, BADEA, HSBC, TMEA**, Sekretarieti ya Jumuiya ya Afrika Mashariki, Sekretarieti ya Jumuiya ya Nchi za **SADC**, Taasisi za fedha za **CRDB, NSSF** na **TIB**, Asasi Zisizokuwa za KiSerikali pamoja na sekta binafsi.

64. Mheshimiwa Spika, mwisho, napenda nitoe tena shukrani zangu za dhati kwako wewe binafsi na Naibu Spika. Hotuba hii inapatikana katika tovuti ya Wizara ambayo ni www.mwtc.go.tz

F. MUHTASARI WA MAOMBI YA FEDHA YA WIZARA YA UJENZI, UCHUKUZI NA MAWASILIANO KATIKA MWAKA WA FEDHA 2018/2019

65. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2018/2019, Wizara ya Ujenzi, Uchukuzi na Mawasiliano inaomba kuidhinishiwa jumla ya **Shilingi Trilioni 4, bilioni 270, million 879, laki 3, elfu 81, na 704**. Kati ya fedha hizo, **Shilingi Trilioni 1, bilioni 864, milioni 991, laki 2, elfu 80, na 426** nikwaajiliya Sekta ya Ujenzi, **Shilingi Trilioni 2, bilioni 387, milioni 31, laki 6, elfu 78, na 278** ni kwa ajili ya Sekta ya Uchukuzi na **Shilingi bilioni 18, milioni 856, laki 4, na elfu 23** ni kwa ajili ya Sekta ya Mawasiliano.

Mchanganuo wa fedha zinazoombwa kwa kila Fungu ni kama ifuatavyo:

SEKTA YA UJENZI (FUNGU - 98)

66. Mheshimiwa Spika, jumla ya **Shilingi Trilioni 1, bilioni 864, million 991, laki 2, elfu 80, na 426** za Fungu - 98 (Ujenzi) zinajumuisha **Shilingi bilioni 42, milioni 898, elfu 11, na 66** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambapo **Shilingi bilioni 31, milioni 75, laki 5 na elfu 45** ni za Mishahara ya Watumishi na **Shilingi bilioni 11, milioni 822, laki 4, elfu 66 na 66** ni za Matumizi Mengineyo. Bajeti ya Maendeleo ni **Shilingi Trilioni 1, billion 822, milioni 93, laki 2, elfu 69 na 360** ambazo zinajumuisha **Shilingi Trilioni 1, bilioni 386, milioni 165, laki 6 na elfu 70** ambazo ni fedha za ndani na **Shilingi bilion 435, milioni 927, laki 5, elfu 99, na 360** fedha za nje. Fedha za ndani zinajumuisha **Shilingi bilioni 636 na milioni 166** kutoka Mfuko wa Barabara.

SEKTA YA UCHUKUZI (FUNGU - 62)

67. Mheshimiwa Spika, Sekta ya Uchukuzi imetengewa **Shilingi Trilioni 2, billion 387, milioni 31, laki 6, elfu 78, na 278**. Fedha hizi zinajumuisha **Shilingi bilioni 86, milioni 292, laki 6, elfu 78, na 278** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambapo **Shilingi bilioni 57, milioni 828, laki 5, na elfu 41** ni za Mishahara ya Watumishi na Shilingi **bilioni 28, milioni 464, laki 1, elfu 37, na 278** ni za Matumizi Mengineyo. Aidha, Fedha za Miradi ya Maendeleo zilizotengwa ni **Shilingi Trilioni 2, billion 300, na milioni 739** ambazo ni fedha za ndani.

SEKTA YA MAWASILIANO (FUNGU - 68)

68. Mheshimiwa Spika, jumla ya **Shilingi bilioni 18, milioni 856, laki 4 na elfu 23** za Sekta ya Mawasiliano, zinajumuisha **Shilingi bilioni 3, milioni 856, laki 4 na elfu 23** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambapo **Shilingi bilioni 1, milioni 930, laki 4 na elfu 85** ni za Mishahara ya Watumishi na **Shilingi bilioni 1, milioni 925, laki 1 na elfu 38** ni za Matumizi Mengineyo. **Shilingi bilioni 15** ni kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo, zikiwa ni fedha za ndani.

69. Mheshimiwa Spika, pamoja na hotuba hii, nimeambatisha miradi ya Wizara itakayotekelezwa katika mwaka wa fedha 2018/2019 (**Kiambatisho Na. 1-7**) ikiwa ni pamoja na kiasi cha fedha kilichotengwa kutekeleza miradi hiyo. Naomba viambatisho hivyo vichukuliwe kama sehemu ya vielelezo vya hoja hii.

70. Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.